

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET
Krisestab HOD
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 22/3418-3
Saksbehandler: Kristine Hartvedt
Dato: 07.02.2022

Svar på Covid - 19 - oppdrag nr. 615 fra HOD - Kriterier som må være oppfylt for at det forskriftsfestede kravet til smittevern faglig forsvarlig drift i skoler og barnehager kan oppheves

Oppsummering

- Regjeringen prioriterer at barn og unge skal ha en mest mulig normal hverdag. Dette er det tredje skoleår der tiltakene påvirker deres hverdag og prinsippet om lav tiltaksbyrde blir stadig viktigere. Tiltak i skoler og barnehager må ses i kontekst av det anbefalte tiltaksnivået i samfunnet for øvrig.
- Regjeringen besluttet 01.02 at det fortsatt skal være krav om smittevern faglig forsvarlig drift forankret i covid-19 forskriften § 14b. For barnehager, skoler og voksenopplæring innebærer det i praksis et nasjonalt krav om å drive på minimum grønt tiltaksnivå etter trafikkllysmodellen.
- Vi mener at følgende kriterier må være oppfylt for at det forskriftsfestede kravet til smittevern faglig forsvarlig drift i skoler og barnehager kan oppheves:
  - Barn og unge blir i svært liten grad alvorlig syke av covid-19, og ungdom og ansatte er i stor grad beskyttet av vaksinasjon. Selv om smittetrykket er høyt, gir omikronvarianten mindre alvorlig sykdom enn tidligere varianter, og belastningen i helsetjenesten er håndterbar.
  - Det vil fortsatt være krav om å opprettholde smittevernet i skoler og barnehager. Ved opphevelse av covid-19-forskriften § 14b vil forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler fortsatt stille krav til smittevernet i barnehager og skoler.
  - Ansatte bør følge de generelle smittevern anbefalingene som gjelder i resten av samfunnet i administrativt arbeid, og i tillegg vil [Råd til arbeidsplasser og virksomheter](#) (FHI) være dekkende for eventuelle råd om kontaktreducerende tiltak som gjelder mellom ansatte. Råd om unntak fra avstand i undervisning og i kontakt med barn/ elever kan ivaretas med informasjon i koronaveilederen på FHI, under [Råd om smittevern i skoler og barnehager](#).

HelseDirektoratet

Avdeling barne- og ungdomshelse
Kristine Hartvedt

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20
Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

- Vi vurderer at disse kriteriene er oppfylt i dagens situasjon. Kravet til smittevern faglig forsvarlig drift i covid-19-forskriften § 14b, som innebærer begrensninger i aktiviteten i det ordinære barnehage- og skoletilbudet, vurderes derfor ikke lenger som nødvendig på nasjonalt nivå, jf. smittevernloven § 1-5 og § 4-1.
- Selv om covid-19 forskriften § 14b opphører, vil det i en tid fremover være behov for spesifikke smittevernråd knyttet til covid-19 for skoler og barnehager. Disse rådene må da (som i høst) publiseres i koronaveilederen på FHIs hjemmesider i [Råd om smittevern i skoler og barnehager](#). Rådene vil ikke kunne innebære begrensninger i det ordinære tilbudet i barnehager og skoler.
- På sikt bør veiledningen nevnt over erstattes og inkorporeres i eksisterende generell smittevernveiledning og råd for smittevern på FHIs hjemmesider. Veiledningen dekker både skoler og barnehager, men med mest fokus på smittevern i barnehager. Disse rådene bør på lengre sikt omarbeides slik at de i større grad også omfatter skoler. Elementer fra de eksisterende veilederne kan tas med inn i denne generelle veiledningen.
- Dersom § 14b oppheves har kommunene adgang til å vurdere utviklingen lokalt og begrense aktiviteter i barnehager og skoler etter smittevernloven § 4-1 når de vurderer at vilkårene er oppfylt. Dette kan innebære å innføre trafikklysmodellen lokalt, hvis og så lenge den beholdes som et beredskapsverktøy.
- Selv om kommuner har driftsutfordringer grunnet sykefravær hos ansatte, ansees ikke lenger heving av tiltaksnivå i trafikklysmodellen som et hensiktsmessig verktøy å benytte. Det vil også skulle veldig mye til i dagens situasjon for å stenge eller begrense tilbudet i skoler og barnehager med hjemmel i smittevernloven § 4-1
- På sikt bør trafikklysmodellen fjernes, også som et beredskapsverktøy for kommunene. Trafikklysmodellen er et pandemiverktøy, ikke et generelt smitteforebyggende verktøy. Trafikklysmodellen vil bli liggende som en del av den nasjonale beredskapen som kan tas i bruk hvis det skulle bli behov for det.
- Det er viktig å informere sektor om gjeldende forskrift, råd og veiledning og hva dette innebærer i praksis, når trafikklysmodellen tas bort. I løpet av pandemien, har UDIR, FHI og Hdir utviklet et tett og godt samarbeid. Dette kan tas med videre ved utvikling av veiledning og informasjon om godt smittevern i skoler og barnehager.

Vennlig hilsen

Linda Granlund e.f.
direktør

Kristine Hartvedt
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:

FOLKEHELSEINSTITUTTET, Utbrudd Utbrudd;Utdanningsdirektoratet;BARNE-, UNGDOMS- OG
FAMILIEDIREKTORATET (Bufdir)

Svar på covid-19 oppdrag fra HOD 615 – Kriterier som må være oppfylt for at det forskriftsfestede kravet til smittevernfaglig drift i skoler og barnehager kan oppheves

Oppsummering

- Regjeringen prioriterer at barn og unge skal ha en mest mulig normal hverdag. Dette er det tredje skoleår der tiltakene påvirker deres hverdag og prinsippet om lav tiltaksbyrde blir stadig viktigere. Tiltak i skoler og barnehager må ses i kontekst av det anbefalte tiltaksnivået i samfunnet for øvrig.
- Regjeringen besluttet 01.02 at det fortsatt skal være krav om smittevernfaglig forsvarlig drift forankret i covid-19 forskriften § 14b. For barnehager, skoler og voksenopplæring innebærer det i praksis et nasjonalt krav om å drive på minimum grønt tiltaksnivå etter trafikklysmodellen.
- Vi mener at følgende kriterier må være oppfylt for at det forskriftsfestede kravet til smittevernfaglig forsvarlig drift i skoler og barnehager kan oppheves:
  - Barn og unge blir i svært liten grad alvorlig syke av covid-19, og ungdom og ansatte er i stor grad beskyttet av vaksinasjon. Selv om smittetrykket er høyt, gir omikronvarianten mindre alvorlig sykdom enn tidligere varianter, og belastningen i helsetjenesten er håndterbar.
  - Det vil fortsatt være krav om å opprettholde smittevernet i skoler og barnehager. Ved opphevelse av covid-19-forskriften § 14b vil forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler fortsatt stille krav til smittevernet i barnehager og skoler.
  - Ansatte bør følge de generelle smittevern anbefalingene som gjelder i resten av samfunnet i administrativt arbeid, og i tillegg vil [Råd til arbeidsplasser og virksomheter](#) (FHI) være dekkende for eventuelle råd om kontaktreducerende tiltak som gjelder mellom ansatte. Råd om unntak fra avstand i undervisning og i kontakt med barn/ elever kan ivaretas med informasjon i koronaveilederen på FHI, under [Råd om smittevern i skoler og barnehager](#).
- Vi vurderer at disse kriteriene er oppfylt i dagens situasjon. Kravet til smittevernfaglig forsvarlig drift i covid-19-forskriften § 14b, som innebærer begrensninger i aktiviteten i det ordinære barnehage- og skoletilbudet, vurderes derfor ikke lenger som nødvendig på nasjonalt nivå, jf. smittevernloven § 1-5 og § 4-1.
- Selv om covid-19 forskriften § 14b opphører, vil det i en tid fremover være behov for spesifikke smittevernråd knyttet til covid-19 for skoler og barnehager. Disse rådene må da (som i høst) publiseres i koronaveilederen på FHIs hjemmesider i [Råd om smittevern i skoler og barnehager](#). Rådene vil ikke kunne innebære begrensninger i det ordinære tilbudet i barnehager og skoler.
- På sikt bør veiledningen nevnt over erstattes og inkorporeres i eksisterende generell smittevernveiledning og råd for smittevern på FHIs hjemmesider. Veiledningen dekker både skoler og barnehager, men med mest fokus på smittevern i barnehager. Disse rådene bør på lengre sikt omarbeides slik at de i større grad også omfatter skoler. Elementer fra de eksisterende veilederne kan

tas med inn i denne generelle veiledningen.

- Dersom § 14b oppheves har kommunene adgang til å vurdere utviklingen lokalt og begrense aktiviteter i barnehager og skoler etter smittevernloven § 4-1 når de vurderer at vilkårene er oppfylt. Dette kan innebære å innføre trafikklysmodellen lokalt, hvis og så lenge den beholdes som et beredskapsverktøy.
- Selv om kommuner har driftsutfordringer grunnet sykefravær hos ansatte, ansees ikke lenger heving av tiltaksnivå i trafikklysmodellen som et hensiktsmessig verktøy å benytte. Det vil også skulle veldig mye til i dagens situasjon for å stenge eller begrense tilbudet i skoler og barnehager med hjemmel i smittevernloven § 4-1
- På sikt bør trafikklysmodellen fjernes, også som et beredskapsverktøy for kommunene. Trafikklysmodellen er et pandemiverktøy, ikke et generelt smitteforebyggende verktøy. Trafikklysmodellen vil bli liggende som en del av den nasjonale beredskapen som kan tas i bruk hvis det skulle bli behov for det.
- Det er viktig å informere sektor om gjeldende forskrift, råd og veiledning og hva dette innebærer i praksis, når trafikklysmodellen tas bort. I løpet av pandemien, har UDIR, FHI og Hdir utviklet et tett og godt samarbeid. Dette kan tas med videre ved utvikling av veiledning og informasjon om godt smittevern i skoler og barnehager.

Svaret på oppdrag 615 er utarbeidet i sin helhet i samarbeid mellom Folkehelseinstituttet (FHI), Utdanningsdirektoratet (Udir), Helsedirektoratet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Underlaget fra FHI finnes også som eget vedlegg.

Oppdraget fra Helse- og omsorgsdepartementet

Oppdrag 615 - Kriterier som må være oppfylt for at det forskriftsfestede kravet til smittevern faglig forsvarlig drift i skoler og barnehager kan oppheves

Vi viser til kravet til smittevern faglig forsvarlig drift av barnehager og opplærings- og utdanningsvirksomheter i covid-19-forskriften § 14b. Med opplærings- og utdanningsvirksomheter i henhold til bestemmelsen menes grunnskoler, videregående skoler, universiteter, høyskoler og fagskoler.

Vi viser videre til at FHI i sitt svar på Oppdrag 599 - Innretningen av trafikklysmodellen og veiledere om smittevern skrev følgende: "På sikt bør trafikklysmodellen avvikles, og erstattes av grunnleggende smitteverntiltak, slik som det var under "normal hverdag" i høst." Vi viser også til at Utdanningsdirektoratet i innspill til svar på oppdrag 590 tok til orde for at målet på sikt bør være å avvikle bruk av trafikklysmodellen, når jevnlig testing er godt etablert i kommunene.

Vi ber Helsedirektoratet, i samråd med Folkehelseinstituttet og Utdanningsdirektoratet, om å vurdere hvilke kriterier som må være oppfylt for at det forskriftsfestede kravet til smittevern faglig forsvarlig drift i skoler og barnehager kan oppheves. En vurdering av hvilke kriterier som må være oppfylt for å oppheve kravet til smittevern faglig forsvarlig drift for fagskoler og for utdanningsinstitusjoner innen høyere utdanning, inngår ikke i oppdraget.

Vi ber videre om en vurdering av hvordan man kan sikre tilstrekkelig ivaretagelse av smittevernhensyn med hensyn til covid-19 gjennom gjeldende bestemmelser i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler, herunder veiledning til denne.

Vi ber om at det utarbeides forslag til eventuelle forskriftsendringer.

Ved vurderingen av smitteverntiltak prioriteres hensynet til barn og unge først, deretter hensynet til arbeidsplasser og næringsliv, jf. regjeringens strategi.

Frist for oppdraget: 7. februar 2022 kl. 12.

Kontaktpersoner i HOD: Lars-Erik Kjellesvig, Kjetil Jonsbu og Elisabeth Rensvik

Kontaktpersoner i KD: Andreas Rakli

Andre relevante oppdrag

Oppdrag 599– Innretningen av trafikkllysmodellen og veiledere om smittevern

Oppdrag 590 – Helhetlig vurdering av situasjonen og vurdering av behov for justering i nasjonale smitteverntiltak

Oppdrag 601 – Om tabell med oversikt over pakker med smitteverntiltak

Oppdrag 609 – Oppdatert vurdering av situasjon og tiltaksnivå

1. Bakgrunn

1.1 Grønt nivå og smittevern faglig forsvarlig

Regjeringen prioriterer at barn og unge skal ha en mest mulig normal hverdag. FHI vurderer (risikovurdering fra 26. januar) at de fleste tiltakene kan trappes ned over kort tid, og at tiltakene rettet mot barn og unge bør fjernes først. Tilstedeværelse på skoler og i barnehager bør samsvare med den risiko det innebærer for sykdom.

I oppdrag 609 anbefaler FHI og Helsedirektoratet "lavt tiltaksnivå" med to alternative løsninger for drift av skoler og barnehager. Det ene alternativet går ut på å beholde trafikkllysmodellen for en periode, det andre å avvikle denne og bare drive med generelle smitteverntiltak. Ved begge alternativer er målet å avvikle trafikkllysmodellen og på sikt drive skoler og barnehager med generelle smitteverntiltak, senest ved overgang til tiltaksnivå "normal hverdag med økt beredskap". En overgangsperiode kan gi forutsigbarhet til kommunene og til sektor, som best kjenner situasjonen og behovene lokalt.

Covid-19-forskriften § 14b stiller krav til smittevern faglig forsvarlig drift av barnehager og opplærings- og utdanningsvirksomheter. Ansvar for at disse kravene er oppfylt, er lagt til barnehage- og skoleeier.

Smittevern faglig forsvarlig drift etter covid-19-forskriften § 14b omfatter tiltak som bidrar til at syke personer ikke er i virksomheten, hygienetiltak og kontaktreduserende tiltak.

Smittevernveilederne gir utførlige detaljer om hvordan disse tiltakene skal praktiseres på de ulike nivåene i trafikkllysmodellen. Hva som utgjør smittevern faglig forsvarlig drift etter § 14b vil derfor variere ut fra hvilket tiltaksnivå (grønt, gult eller rødt) barnehagen eller skolen er på.

Regjeringen bestemte 01.02 at det i perioden fremover fortsatt skal være krav om smittevern faglig forsvarlig drift. For barnehager, skoler og voksenopplæring innebærer det i praksis et krav om å drive på grønntiltaksnivå etter trafikkllysmodellen. Samtidig er jevnlig testing og testing av øvrige nærkontakter avvirket, og erstattet med symptombasert testing og å holde seg hjemme ved sykdom.

Trafikkllysmodellen på grønnt nivå:

Trafikkllysmodellen på grønnt nivå ivaretar smittevern faglig forsvarlig drift, samtidig som skoler og barnehager drives tilnærmet normalt.

Grønnt nivå innebærer:

1. Ingen syke skal møte på skolen

2. God hygiene, god ventilasjon og normalt renhold
3. Kontaktreduserende tiltak (begrenset til ansatte):
  - Unngå fysisk kontakt mellom personer (håndhilsning og klemming)
  - Avstand mellom ansatte
  - Vanlig organisering av klasser/grupper og skolehverdag

I tillegg vil råd for arbeidslivet gjelde for ansatte.

Modellen ivaretar også beredskap for heving av tiltaksnivå.

Trafikklysmodellen ble i utgangspunktet utviklet slik at barn og unge kunne gå på skole med tilpassede smitteverntiltak, mens samfunnet rundt var mer lukket. I et åpent samfunn faller dette behovet bort. I dagens situasjon med høy forekomst av smitte i samfunnet og begrensede tiltak for befolkningen generelt, vil målrettede tiltak i skoler og barnehager ha mindre effekt enn tidligere, både for å redusere sykdom/fravær på den enkelte skole og for å redusere smittetrykket i befolkningen.

1.2 Lav tiltaksbyrde

Ved planleggingen av langsiktig bruk av smitteverntiltak, er vi opptatt av at tiltaksbyrden rettet mot barn og unge må være så lav som mulig. Dette er også et førende prinsipp i regjeringens strategi for håndtering av pandemien. Barn og unge er nå inne i sitt tredje skoleår der tiltakene i stor grad har påvirket deres hverdag. Prinsippet om lav tiltaksbyrde blir derfor stadig viktigere, og de negative konsekvensene av tiltak rettet mot barn og unge må vektlegges tyngre jo lengre pandemien varer.

Vi vet at barn, unge og familier som hadde utfordringer før pandemien, har fått det verre under pandemien, blant annet pga. isolasjon, karantene og svekket tjenestetilbud. Der er også viktig å være oppmerksomme på barn og unge som under normale forhold ikke ville vært utsatt. På dette tidspunktet i pandemien ser vi tegn på økning i omfang og alvorlighetsgrad av problematikk knyttet til psykisk uhelse hos unge. Det viktigste tiltaket for å oppdage og hjelpe utsatte barn, unge og familier er å holde tjenestene for disse målgruppene åpne og tilgjengelige. Konsekvensene av stengte eller sterkt reduserte tjenester og tilbud for barn og unge kan være alvorlige, særlig for de som har sammensatte oppfølgings- eller behandlingsbehov eller vanskelige hjemmeforhold. For utsatte barn og unge er skolehverdagen et svært viktig og normaliserende element og mange av de øvrige kommunale tjenestene rettet mot barn er knyttet opp mot skolehverdagen. Det finnes ikke kompensierende tiltak som i tilstrekkelig grad kan avbøte de negative konsekvensene av manglende fysisk tilstedeværelse i barnehager og skoler.

1.3 Smittesituasjonen

Vi er nå inne i en smittebølge der omikronvarianten fører til stor økning i smitteforekomst i alle aldersgrupper både vaksinerte og uvaksinerte. Samtidig er sykdommens alvorlighet redusert. Selv om vi forventer betydelig økende smitte også blant barn og unge i tiden fremover, har smittespredning i disse aldersgruppene liten konsekvens. Både ansatte og de eldste elevene er vaksinert, og barn og ungdom har lav risiko for alvorlig koronasykdom. Videre håndtering av smitte i skoler og barnehager bør reflektere denne nye situasjonen der omikron har endret forutsetningene for pandemien. Disse forutsetningene er sentrale også for innføringen av tiltak i barnehager og skoler etter smittevernloven og covid-19-forskriften, fordi de gir føringer for forholdsmessighetsvurderingene etter dette regelverket. Høyt sykefravær blant annet i barnehager og skoler kan ikke i seg selv begrunne å øke tiltakene rettet mot barn og unge. Se også vedlegg.

Vi legger regjeringens strategi og beredskapsplan til grunn for vurderingene i dette oppdraget. Der står det at: *"Regjeringens mål er å beholde kontrollen på covid-19-pandemien slik at den ikke fører til en betydelig sykdomsbyrde og betydelig belastning på kapasiteten i kommunehelsetjenesten og i sykehusene, samtidig som offentlige tjenester kan ytes på et forsvarlig nivå og økonomien beskyttes 2. Vår vurdering*

I oppdraget er Helsedirektoratet, i samråd med Folkehelseinstituttet og Utdanningsdirektoratet, bedt om å vurdere hvilke kriterier som må være oppfylt for at det forskriftsfestede kravet til smittevern faglig forsvarlig drift i skoler og barnehager kan oppheves. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har også kommet med innspill.

2.1 Oppheve kravet til smittevern­faglig forsvarlig drift i covid-19 forskriften

Dagens regulering i covid-19-forskriften § 14b er hjemlet i smittevernloven § 4-1 annet ledd, jf. første ledd bokstav a, som et nasjonalt vedtak om å begrense aktivitet i blant annet barnehager og skoler. Bestemmelsen er utformet på en måte som gjør det mulig å innføre faktiske begrensninger i det ordinære tilbudet i barnehager og skoler, eksempelvis gjennom krav om mindre gruppestørrelser og at enkelte aktiviteter ikke kan gjennomføres som normalt. Veilederne om smittevern­faglig forsvarlig drift for barnehager og skoler gir, gjennom trafikklysmodellen, anvisning på hvilke tiltak som bør gjennomføres for å sikre smittevern­faglig forsvarlig drift i ulike smittesituasjoner.

Det må gjøres fortløpende vurderinger av om vilkårene for å ha smitteverntiltak er oppfylt etter smittevernloven § 4-1 og § 1-5. Det følger eksplisitt av smittevernloven § 4-1 femte ledd at iverksatte vedtak skal oppheves når de ikke lenger er nødvendige. Hva som anses som nødvendig av hensyn til smittevernet må vurderes konkret, og det er sentralt i vurderingen at tiltaket skal være så lite inngripende som mulig, ut fra den smitteverneffekten man søker å oppnå.

Covid-19-pandemien i Norge er nå i en fase der man aksepterer et høyere smittetrykk enn tidligere, blant annet fordi den individuelle risikoen for alvorlig sykdomsforløp er lavere enn tidligere i pandemien. Risikoen for alvorlig sykdom ved smitte er også lav for de aller fleste barn i barnehager og for skoleelever, og gjennom vaksinasjon er de fleste ungdommer og ansatte godt beskyttet mot alvorlig sykdom. Fokuset ligger nå i større grad på å forebygge en overbelastning av helsetjenesten, og et sykefravær som gir en uforholdsmessig høy samtidig belastning på viktige samfunnsfunksjoner, fremfor å hindre det enkelte tilfelle av smitteoverføring. Kravet til smittevern­faglig forsvarlig drift i covid-19-forskriften § 14b, som innebærer begrensninger i aktiviteten i det ordinære tilbudet i barnehager og skoler spesielt for å hindre eller begrense spredning av SARS CoV-2 i befolkningen, vurderes derfor ikke lenger som nødvendig på nasjonalt nivå, jf. smittevernloven § 1-5 og § 4-1.

Vi presiserer at opphevelse av covid-19-forskriften § 14b ikke griper inn i kommunenes anledning til å, etter en konkret vurdering, fatte nødvendige lokale vedtak etter smittevernloven § 4-1. Videre vil det også, uten covid-19-forskriften § 14b, fortsatt stilles krav til smittevernet i barnehager og skoler gjennom forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 17. Et slikt generelt krav til smittevern­faglig forsvarlig drift har vært gjeldende for barnehager og skoler i lang tid før pandemien brøt ut, og det anses fortsatt nødvendig å stille slike krav til virksomheten. Vi mener imidlertid det er viktigere enn tidligere å tydeliggjøre hva som ligger i en slik bestemmelse.

2.2 Oppheve muligheten til å redusere antall barn eller begrense tilbudet med hjemmel i covid-19 forskriften

I covid-19 forskriften § 14b tredje ledd står det om muligheten til å begrense driften eller redusere antall barn dersom det er nødvendig for å drive smittevern­faglig forsvarlig. Bestemmelsen gir mulighet til ytterligere begrensninger i tilstedeværelse og åpningstider, når begrensningene i bestemmelsens første og andre ledd krever det.

Ettersom det er svært viktig å holde skoler og barnehager mest mulig åpne, ser vi ikke at covid-19 forskriften § 14b tredje ledd bør beholdes. Erfaringen fra skoler og barnehager er at det fremstår som uklart hvilke begrensninger som kan hjemles i smittevernloven og hva som kan hjemles i covid-19 forskriften ev. den midlertidige forskriften om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19. Flere barnehager og skoler har begrenset sin drift på grunn av personalmangel. Vi har vært tydelige på at det ikke vil være mulig å redusere åpningstider eller antall barn på grønt nivå, fordi kravene til smittevern­faglig forsvarlig drift på dette nivået ikke krever økt bemanning eller større tilpasninger av skolen/barnehagens lokaler. Vi mener derfor på dette stadiet av pandemien at tredje ledd i bestemmelsen må oppheves.

Det vil også skulle veldig mye til i dagens situasjon for å stenge eller begrense tilbudet i skoler og barnehager med hjemmel i smittevernloven § 4-1, fordi dette forutsetter at tiltakene som vedtas er nødvendige for å forebygge en

allmennfarlig smittsom sykdom eller motvirke smitteoverføring. For en utdypning av vilkårene for slike lokale tiltak etter smittevernloven henvises det til rundskriv I-6/2021 og FHIs kommunelegehåndbok.

2.3 Adgang til å heve beredskapen lokalt

Trafikklysmodellen gir mulighet for rask oppskalering i tiltaksnivået i barnehager og skoler. Dersom vi fjerner kravet til smittevernfaglig forsvarlig drift i covid-19 forskriften § 14b, er det naturlig å fjerne den nasjonale anbefalingen om grønt nivå i trafikklysmodellen. Det fører til at trafikklysmodellen igjen blir en beredskapsveileder som kan benyttes der man lokalt har behov for det.

Selv om § 14b skulle oppheves, har kommunene adgang til å vurdere utviklingen lokalt og begrense aktiviteter i barnehager og skoler etter smittevernloven § 4-1 dersom de vurderer at vilkårene for dette er oppfylt. Dette kan også innebære å innføre trafikklysmodellen lokalt, hvis og så lenge den beholdes som et beredskapsverktøy. Kommunens plikter etter smittevernloven § 7-2 å gjøre vurderinger lokalt av om det er behov for strengere tiltak enn de nasjonale. Vi anbefaler at kommuner gjør en grundig vurdering før de beslutter om det er nødvendig å innføre trafikklysmodellen på lokalt nivå.

Det er et mål at trafikklysmodellen skal fjernes, også som et beredskapsverktøy til bruk for kommunene. Trafikklysmodellen er et pandemiverktøy, og ikke et generelt smitteforebyggende verktøy. Trafikklysmodellen vil bli liggende som en del av den nasjonale beredskapen som kan tas i bruk skulle det bli behov for det.

2.4 Kontaktreduserende tiltak for ansatte

Som vist over innebærer tiltakene på grønt nivå at ingen syke skal møte på skolen, at det skal være god hygiene, god ventilasjon og normalt renhold. Dette vil være i tråd med rådene som gjelder ellers i samfunnet. De kontaktreduserende tiltakene på grønt nivå gjelder kun ansatte. Barn og unges behov for nærhet og omsorg skal ivaretas.

Også i skoler og barnehager skal skoleeier sikre forsvarlig drift som tar hensyn til smittevern og har ansvar for at ulike oppgaver i forbindelse med smittevernråd og anbefalinger blir utført. Ansatte bør følge de generelle smittevern anbefalingene som gjelder i resten av samfunnet i administrativt arbeid, og i tillegg vil [Råd til arbeidsplasser og virksomheter](#) (FHI) være dekkende for eventuelle råd om kontaktreduserende tiltak som gjelder mellomansatte. Råd om unntak fra avstand i undervisning og i kontakt med barn/ elever kan ivaretas med informasjon i koronaveilederen på FHI, under [Råd om smittevern i skoler og barnehager](#). Det vil si at vi ikke trenger å opprettholde trafikklysmodellen for å ivareta tilsvarende råd for ansatte. 2.5 Justerte råd.

Selv om covid-19 forskriften § 14b og det nasjonale anbefalingen om nivå i trafikklysmodellen skal opphøre, vil det i en overgangsperiode være behov for spesifikke smittevernråd knyttet til covid-19. Dette kan utarbeides og legges i koronaveilederen på FHIs hjemmesider i [Råd om smittevern i skoler og barnehager](#) (slik det var i høst). På lengre sikt bør denne spesifikke veiledningen erstattes og inkorporeres i den eksisterende generelle smittevernveiledningen og rådene. Målet er at barn og elever så fort som mulig skal få et normalt tilbud i skoler og barnehager uten tiltak eller smittevernråd knyttet til covid-19.

Det finnes allerede god informasjon om både hygiene og råd for ulike smittsomme sykdommer for barnehager i de eksisterende rådene og veiledningen for smittevern på FHIs hjemmesider. Det er i noe mindre grad råd rettet mot skoler, selv om noe av veiledningen dekker både skoler og barnehager. Disse rådene bør på lengre sikt omarbeides slik at de dekker både skole og barnehager. Enkelte elementer om de grunnleggende smitteverntiltakene fra smittevernveilederne i trafikklysmodellen kan tas med inn i denne generelle veiledningen. Dette gjelder spesielt informasjon om samarbeid, med blant annet elevene/elevrådet, ansvar og roller ved ulike smittsomme sykdommer og informasjon om hygiene, renhold og ventilasjon.

3. Bestemmelser om smittevern i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler

Ved opphevelse av covid-19-forskriften § 14b vil forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler fortsatt stille krav til smittevernet i barnehager og skoler. Forskriften har vært gjeldende både før og under hele covid-19-pandemien og har som formål å fremme helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygge sykdom og skade.

Forskriften inneholder en egen bestemmelse om smittevern i § 17. Forskriftens § 17 sier at virksomhetene skal planlegges og drives slik at risikoen for spredning av smittsomme sykdommer blir så liten som praktisk mulig. Formuleringen "så liten som praktisk mulig" har blitt tolket slik at det også her ligger et krav til smittevern faglig forsvarlig drift i barnehager og skoler, men hva som rent faktisk utgjør smittevern faglig forsvarlig drift utdypes ikke videre i forskriftsteksten og må presiseres i veiledning. Det finnes [veiledning til forskriften hos Helsedirektoratet](#) samt generelle [smittevern råd for skoler og barnehager hos FHI](#). Disse innebærer eksempelvis råd om håndvask og å holde seg hjemme ved sykdom.

Dagens forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 17 er fleksibelt utformet og har hatt samme ordlyd siden ikrafttredelse. Bestemmelsen har, som nevnt over, vært tolket slik at den stiller krav om smittevern faglig forsvarlig drift. Sett i lys av nye erfaringer med smittevern arbeid i barnehager og skoler gjennom covid-19-pandemien, og at vernet mot overføring av smittsom sykdom løpende balanseres mot andre hensyn og forholdsmessighet, kan en formulering om at risikoen for spredning av smittsom sykdom skal gjøres "så liten som praktisk mulig" likevel fremstå noe uklar som eneste forskriftsregulering av smittevern i barnehager og skoler. Dette gjelder særlig når ordvalget "så liten som praktisk mulig" ikke utdypes videre i forskriftsteksten og bestemmelsen heller ikke lenger vil leses i sammenheng med Covid-19-forskriften § 14b.

Vi foreslår derfor at § 17 om smittevern i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. endres til å stille krav om smittevern faglig forsvarlig drift. Dette foreslås som en varig endring, som da følger ordinær prosess for forskriftsendring. Allerede i dag tolkes bestemmelsen slik at den innebærer krav til smittevern faglig forsvarlig drift og hva som rent faktisk utgjør smittevern faglig forsvarlig drift må tilpasses den situasjonen man står i. Det vil si at man ikke vil legge det samme i smittevern faglig forsvarlig drift i en normal hverdag, som man legger i dette begrepet i covid-19 forskriften § 14b i dag. Å erstatte dagens formulering i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 17 med et krav til smittevern faglig forsvarlig drift vil tydeliggjøre gjeldende fortolkning. Det kan også demme opp for usikkerhet rundt hvordan hva som er "praktisk mulig" skal forstås.

Vi understreker samtidig at kravet til smittevern faglig forsvarlig drift i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 17 ikke gir mulighet til å stenge eller begrense aktiviteten i skoler og barnehager, slik smittevernloven § 4-1 gir hjemmel til og slik kommuner i dag kan gjøre etter covid-19-forskriften § 14b. Dette vil de heller ikke ha mulighet til å gjøre dersom situasjonen skulle endre seg, uten å fatte et vedtak etter smittevernloven § 4-1. Kravet til smittevern faglig forsvarlig drift etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler § 17 gjelder derfor kun innenfor rammene av det ordinære tilbudet i skoler og barnehager.

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. er under revisjon, og forslag til ny forskrift var på høring høsten 2019. Tilsvarende endring bør da også gjøres i smittevernbestemmelsen i ny forskrift om miljø og helse i barnehager og skoler når denne vedtas.

Fagskoler og utdanningsinstitusjoner innen høyere utdanning faller eksplisitt utenfor oppdraget og behandles ikke i denne besvarelsen. Vi vil likevel påpeke at slike utdanningsinstitusjoner ikke omfattes av forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. De omfattes derimot av den generelle forskriften om miljørettet helsevern, og slik sett omfattes disse av kravene til smittevern som ligger i denne forskriftens § 10 bokstav f. Endringer i eller opphevelse av Covid-19-forskriften § 14b, eller endringer i smittevernbestemmelsen i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v., bør derfor også ses opp mot reguleringen av smittevern i forskrift om miljørettet helsevern.

Dagens veiledning til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 17 (IS-2072 og IS-2073) henviser allerede tydelig til Folkehelseinstituttets faglige råd om smittevern i barnehager og skoler.

4. God kommunikasjon

Det er viktig med god kommunikasjon for å informere sektor om gjeldende forskrift, råd og veiledning når trafikklysmodellen tas bort, og hva dette innebærer i praksis. I løpet av pandemien, har UDIR, FHI og Hdir utviklet et tett og godt samarbeid. Dette kan tas med videre ved utvikling av veiledning og informasjon om godt smittevern i skoler og barnehager, noe som vil fremme arbeidet med godt smittevern i skoler og barnehager.

I forbindelse med koronaarbeidet har det blitt opprettet en kommunikasjonsgruppe for informasjon til barn, unge og foreldre med representanter fra bl.a. FHI, Hdir, Udir og Bufdir. Behovet for samordnet informasjon om de gjeldende anbefalinger vil fortsatt være stort, og denne gruppen er ansvarlig for mange ulike plattformer, som f.eks: Foreldrehverdag, Ung.no, Helsenorge.no, med mer. Målet er å samarbeide om best mulig informasjon til barn, unge og foreldre. Kommunikasjonsgruppen deler informasjon og kampanjer på sine nettsider og ulike sosiale medieplattformer og i direkte i kontakt med organisasjoner etc.

5. Forslag til forskriftsendringer

I forskrift om smitteverntiltak mv. ved koronautbruddet (covid-19-forskriften) foreslås følgende endringer:

§ 14b oppheves.

I forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. foreslås følgende endringer:

§ 17 skal lyde:

Virksomheten skal planlegges, tilrettelegges og drives smittevernfaglig forsvarlig.

6. Konklusjon

Vi mener at følgende kriterier må være oppfylt for at det forskriftsfestede kravet til smittevernfaglig forsvarlig drift i skoler og barnehager kan oppheves:

- Barn og unge blir i svært liten grad alvorlig syke av covid-19, og ungdom og ansatte er i stor grad beskyttet av vaksinasjon. Selv om smittetrykket er høyt, gir omikronvarianten mindre alvorlig sykdom enn tidligere varianter, og belastningen i helsetjenesten er håndterbar.
- Det vil fortsatt være krav om å opprettholde smittevernet i skoler og barnehager. Ved opphevelse av covid-19-forskriften § 14b vil forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler fortsatt stille krav til smittevernet i barnehager og skoler.
- Ansatte bør følge de generelle smittevernanbefalingene som gjelder i resten av samfunnet i administrativt arbeid, og i tillegg vil [Råd til arbeidsplasser og virksomheter](#) (FHI) være dekkende for eventuelle råd om kontaktreducerende tiltak som gjelder mellom ansatte. Råd om unntak fra avstand i undervisning og i kontakt med barn/ elever kan ivaretas med informasjon i koronaveilederen på FHI, under [Råd om smittevern i skoler og barnehager](#).

Vi vurderer at disse kriteriene er oppfylt i dagens situasjon. Kravet til smittevernfaglig forsvarlig drift i covid-19-forskriften § 14b, som innebærer begrensninger i aktiviteten i det ordinære barnehage- og skoletilbudet, vurderes derfor ikke lenger som nødvendig på nasjonalt nivå, jf. smittevernloven § 1-5 og § 4-1.

- Dersom § 14b oppheves har kommunene adgang til å vurdere utviklingen lokalt og begrense aktiviteter i barnehager og skoler etter smittevernloven § 4-1 når de vurderer at vilkårene er oppfylt. Dette kan innebære å innføre trafikklysmodellen lokalt, hvis og så lenge den beholdes som et beredskapsverktøy.
- Selv om kommuner har driftsutfordringer grunnet sykefravær hos ansatte, ansees ikke lenger heving av tiltaksnivå i trafikklysmodellen som et hensiktsmessig verktøy å benytte. Det vil også skulle veldig mye til i

dagens situasjon for å stenge eller begrense tilbudet i skoler og barnehager med hjemmel i smittevernloven § 4-1

Faglig underlag fra Folkehelseinstituttet

Sykdomsbyrde blant barn og unge

Hittil i pandemien (per 2. februar 2022) har 276 938 barn og unge i alderen 0-17 år fått påvist covid-19. Av disse er 125 615 i alderen 5-11 år og 89 253 i alderen 12-15 år. Dette tilsvarer at omkring 33 % av barn i alderen 5-11 år og 35 % av ungdom i alderen 12-15 år har fått påvist covid-19. Det er sannsynligvis betydelige mørketall, og tidligere i pandemien er det anslått at ca. 60 % av smittetilfellene blir påvist. I dagens situasjon er trolig andelen tilfeller som ikke registreres større enn tidligere. 89 % (n=111 417) av smitten i aldersgruppen 5-11 år og 91 % (n=80 958) av smitten i aldersgruppen 12-15 år har skjedd i perioden fra uke 33/2021 til og med starten av uke 5/2022. Samtidig har det vært i underkant av 230 innleggelser blant barn og unge i alderen 0-17 år gjennom hele pandemien med covid-19 som hovedårsak. Det vil si at minst 99,9 % av de smittede ikke har vært sykehusinnlagt på grunn av covid-19, og andel innlagte blant smittede har gått ned gjennom pandemien. Omikronvarianten er mindre virulent, og fører sjeldnere til sykehusinnleggelse hos barn sammenlignet med tidligere varianter.

Antall innleggelser er nå stigende for alle aldersgrupper, inkludert barn og unge, men antallet er fortsatt svært lavt. Den største gruppen utgjøres av barn <1 år. Dette kan være grunnet lavere terskel for innleggelse av spedbarn, og innleggelsene er generelt kortvarig. Det ukentlige antallet innleggelser i aldersgruppen <18 år er fremdeles betydelig lavere enn det som ble registrert for RS-virusinfeksjoner tidligere i høst 2021 (ca.2600 innleggelser grunnet RS virus i fjor høst) ([FHI ukerapport uke 4](#)).

SARI (severe acute respiratory infection) overvåkingen som FHI har etablert viser at covid-19 utgjør ca 4% av innleggelsene grunnet ulike luftveisinfeksjoner fra uke 30 2021 til uke 4 2022. Se tabell nedenfor.

Tabell 12 fra [ukerapport uke 4](#).

Antall nye innleggelser i sykehus med luftveisinfeksjon etter aldersgruppe og undergruppe siden begynnelsen av RS-virus-utbruddet (uke 30-2021), 26. juli 2021–23. januar 2022. Undergruppene er gjensidig ekskluderende, og de patogenspesifikke diagnosekodene for covid-19 (U07), influensa (J09-J11) og respiratorisk syncytialvirus (J12.1, J20.5, J21.0) er prioritert i rekkefølgen de er oppført over de mindre spesifikke diagnosekodene for (andre) nedre luftveisinfeksjoner (J12-J22 (bortsett fra J12.1, J20.5 og J21.0), J80 og A37) og øvre luftveisinfeksjoner (J00-J06, H65-H67). Kilde: BeredtC19; Norsk pasientregister. LVI: luftveisinfeksjon

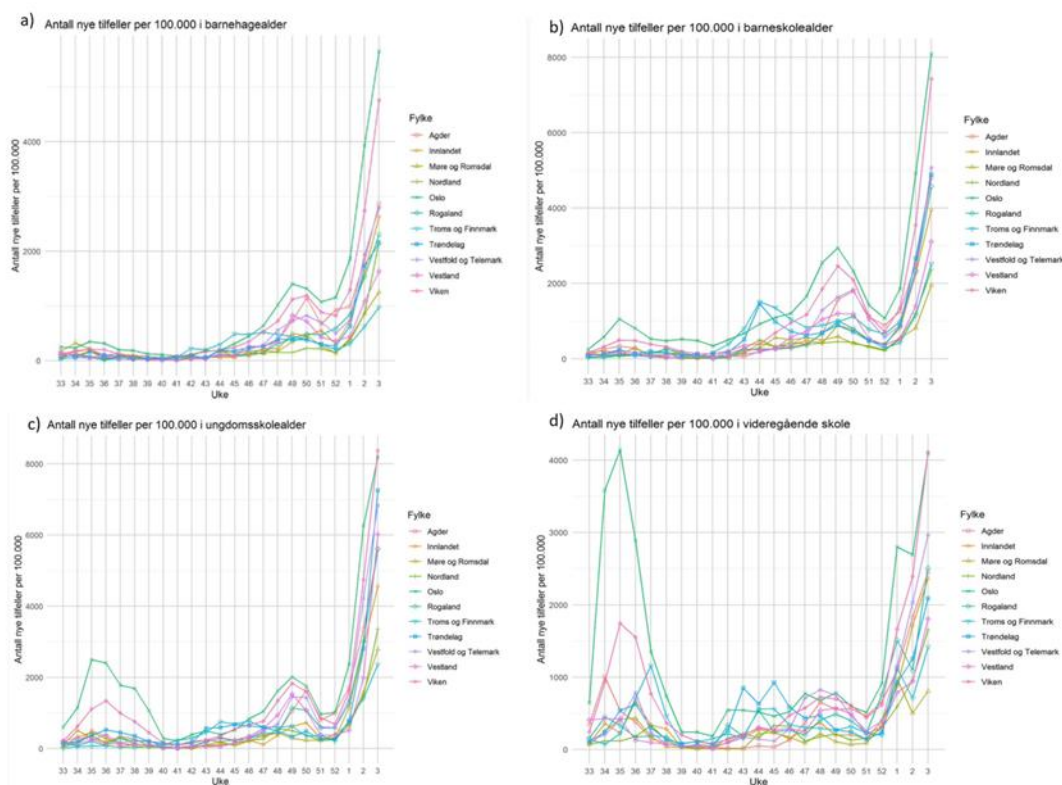
Alders- gruppe	RS-virus			Covid-19			Influensa			Nedre LVI			Øvre LVI		
	n	n/ 100000	%	n	n/ 100000	%	n	n/ 100000	%	n	n/ 100000	%	n	n/ 100000	%
0-4 år	2581	912	62	125	44	3	37	13	22	1176	416	7	1458	515	44
5-17 år	85	10	2	102	12	2	9	1	5	219	26	1	341	41	10
18-44 år	134	7	3	1354	71	28	37	2	22	981	51	6	800	42	24
45-64 år	293	21	7	1345	96	28	25	2	15	2693	193	16	269	19	8
65-79 år	589	81	14	1133	155	23	41	6	24	6288	862	37	268	37	8
80+ år	506	214	12	797	337	16	23	10	13	5692	2408	33	143	60	4
Totalt	4188	78	100	4856	90	100	172	3	100	17049	316	100	3279	61	100

Smittetall over tid i aldersgruppene

Gjennom høsten 2021 og januar 2022 har det vært økt påvisning av SARS-CoV-2 hos barn og unge, særlig blant uvaksinerte og delvis vaksinerte årskull. Ungdom i videregående skole har høy vaksinasjonsdekning, og har hatt lav forekomst av smitte sammenlignet med yngre aldersgrupper etter høstferien. Omikronvarianten har dominert siden

uke 52, og etter jul har det vært stigende forekomst i alle aldersgrupper (inkludert de vaksinerte), med de foreløpig høyeste tallene i ungdomsskolealder (figur 1).

I tillegg til god vaksinasjonsdekning blant voksne og ungdom, har jevnlig testing i områder med høyt smittepress bidratt til å begrense smittespredning. Jevnlig testing har vært mer effektivt for å begrense smittespredning enn de inngripende kontaktreduserende tiltakene i trafikklysmodellen, fordi jevnlig testing også avdekker smitte som har skjedd utenfor skolen. Utstrakt bruk av jevnlig testing og testing av øvrige nærkontakter i skoler og barnehager har ført til at smitte i større grad har blitt oppdaget i disse gruppene sammenlignet med voksne. I dagens situasjon med høye smittetall er effekten av jevnlig testing lavere enn tidligere. Når samfunnet åpner mer opp og alle grupper har flere nærkontakter, blir smitten innad i barnehager og skoler mindre viktig for det totale smittetrykket i samfunnet, og tiltak som jevnlig testing i disse gruppene får liten betydning på samfunnsnivå. Ved høy smitte i samfunnet rundt vil også jevnlig testing ha mindre å si for smitterisikoen og påfølgende sykefravær hos barn og ansatte på skoler og barnehager. Det skyldes at smitten kommer inn fra så mange andre kontaktpunkter enn innad på skolen at andelen smitte man kan forhindre med jevnlig testing blir mye mindre. Byrden ved selve testingen og medfølgende høy isolasjonshyppighet av asymptomatiske barn er ikke lengre smittevernmessig nødvendig eller forholdsmessig i denne fasen av pandemien. Regjeringen har derfor nå kommunisert at dette tiltaket avvikles, samtidig med andre lettelsler.

Figur 1 a-d: Forekomst per 100.000 per uke (uke 33 2021 til uke 3 2022) i aldersgrupper knyttet til barnehage (a), barneskole (b), ungdomsskole (c) og videregående skoler (d) i de ulike fylkene.